

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeș–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	LLM3126 Magyar nyelvtörténet I							
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	dr. Fazakas Emese, egyetemi docens							
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Zsemlyei Borbála, egyetemi adjunktus							
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	3	2.6 Az értékelés módja	K	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	DS
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/faktultatív)	K

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium	1
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium	14
A tanulmányi idő elosztása:					
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					10
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					20
Konzultáció					6
Vizsgák					2
Más tevékenységek.....					
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	58				
3.8 A félév össz-óraszám	100				
3.9 Kreditszám	4				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	előadástér, vetítő, laptop
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	szemináriumterem, vetítő, laptop

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetencia	<ul style="list-style-type: none"> C3.1. Ismerni és helyesen használni a szinkrón és diakrón nyelvészet fogalmait és módszereit C3.2. Tükröztetni a szinkrón és a diakrón síkok egymáshoz való viszonyát a nyelvi változások tekintetében; felismerni és alkalmazni azt, hogy az anyanyelv struktúrájának történetiségben való kialakulása hogyan hat a mai beszélők nyelvi kompetenciájára C3.5. Tudományos igényű szöveg alkotása történeti nyelvészeti anyag alapján
---------------------	--

Általános kompetenciák	<ul style="list-style-type: none">CT2. Képes legyen csapatban dolgozni, megfelelően kommunikálni a csapat többi tagjával, képes legyen arra, hogy a csapatban bármely szerepet betölthessen
------------------------	---

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none">A történeti nyelvészeti anyag feldolgozása és az összehasonlító módszer alkalmazása
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	<ul style="list-style-type: none">Az előadások célja: azoknak a történeti jelenségeknek az ismertetése, amelyek meghatározzák a nyelv(ek) változását; nemcsak a régi korokbeli változások főbb tendenciáit és mozgatórugóit ismerjük meg, hanem ezek által azokat is, amelyek a mai nyelvben már változási lehetőségként benne vannak.A szemináriumok célja: a diakrónia és szinkrónia egymásra épülésének, elkülöníthetlenségének megismerése (a szókincs alakulásának vizsgálatával, régi szövegek és nyelvtanok tanulmányozásával mutatjuk be azt, hogy a mai nyelvállapot is szerves része a nyelvtörténetnek).

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés: mi a nyelvtörténet, a szinkrónia és a diakrónia viszonya, a nyelvtörténet korszakolása; a nyelvtörténet forrásai	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
2. A nyelvtörténet módszerei és kapcsolatai más tudományágakkal	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
3. A magyar helyesírás története (általános kérdések; az ómagyar kor helyesírása)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
4. A magyar helyesírás története: a helyesírás alakulása a középmagyar kortól napjainkig	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	házi dolgozat kijelölése
5. A nyelvi változások általános kérdésköre (hagyomány és újítás a nyelvben, a nyelvi változások típusai, a nyelvi változások keletkezése és terjedése)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
6. A nyelvi változások okai és céljai: általános jellemzők; a nyelvi változások okai (a nyelven kívüli okok szerepe; az idegen nyelvek szerepe a nyelvi változásokban – a többnyelvűség és a nyelvi változások)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
7. A nyelvi változások okai és céljai: az idegen hatás szerepe a nyelvek rendszereire	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	házi dolgozat kijelölése
8. A nyelvi változások okai és céljai: a nyelv szerepe a nyelvi változásban (a hangzó beszéd, mint belső változási ok; az analógia; a homonímia kiküszöbölése; az alaki és a jelentésbeli keveredés)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
9. A nyelvi változások okai és céljai: a közlés hatásosságának az igénye (a beszélők érthetőségre törekvése; a nyelvi esztétikum, a gyönyörködtetés és az érdeklődés felkeltése)	frontális munka – dialogikus módszer tanári	

10. A nyelvi változások okai és céljai: a gazdaságosságra való törekvés	magyarázatokkal frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	házi dolgozat kijelölése
11. Hangtörténet: általános fogalmak, jelenségek; a hangváltozások típusai, okai; a mássalhangzók története (a mássalhangzórendszer változásai az ómagyar és a középmagyar korban)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
12. Hangtörténet: a mássalhangzók története (az asszociációs hangváltozások, a mássalhangzó-torlódás feloldása); a magánhangzók története (a rövid magánhangzók változásai)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
13. Hangtörténet: a diftongusok alakulása és a hosszú magánhangzók története; Összefoglalás	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
14. Összefoglalás, a főbb gondolatok kiemelése, előkészítés a vizsgára	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	

Bibliográfia

Benkő Loránd: *A történeti nyelvtudomány alapjai*. Bp., 1988.

Fazakas Emese: *Bevezetés az általános és magyar nyelvtörténetbe*. Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2017.

Kiss Jenő, Pusztai Ferenc (szerk.): *A magyar nyelvtörténet kézikönyve*. Tinta könyvkiadó, Budapest, 2018.

D. Mátyai Mária: *Nyelviünk élete*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1994.

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető szeminárium. Szótárak, kézikönyvek. Nyelvtörténeti szótár, Erdélyi magyar szótörténeti tár, Régi magyar glosszárium	megbeszélés, vita, csoportmunka	
2. Szórványemlékek	hallgatói kiselőadás, vita	
3. Halotti beszéd és könyörgés	hallgatói kiselőadás, vita	
4. Ómagyar Mária-siralom	hallgatói kiselőadás, vita	
5. Kódexek 1. – 15. századi kódexek	hallgatói kiselőadás, vita	
6. Kódexek 2. – 16. századi kódexek	hallgatói kiselőadás, vita	
7. Régi magyar grammatikák	hallgatói kiselőadás, vita	

Bibliográfia

Fazakas Emese: *Bevezetés a magyar nyelvtörténetbe*. Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2007.

Kiss Jenő, Pusztai Ferenc (szerk.): *Magyar nyelvtörténet*. Osiris, Budapest, 2003.

Madas Edit: „Látjátok feleim ...”: magyar nyelvemlékek a kezdetektől a 16. század elejéig. OSzK, Budapest, 2009.

Szathmári István: *Régi nyelvtanaink és egységesülő irodalmi nyelvünk*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1964.

www.nyelvemlekek.oszk.hu

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvadásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a Megyei Tanfelügyelőségekkel.

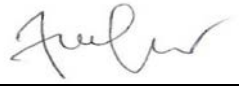

A tantárgy tartalma megfelel az ELTÉ-n, a DTE-n és a SzTE-n oktatott megegyező tantárgyak tartalmával

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső
----------------------	----------------------------	-----------------------	---------------------------

			jegyben
10.4 Előadás	Logikus, koherens szövegfelépítés, a fogalmak helyes használata, a jelenségek ismerete A jelenségek példázása és a példák helyes használata A félév során minden hallgatónak 3 házi dolgozatot kell beadnia	házi dolgozatok (50%) szóbeli vizsga előre kiadott szöveg alapján (50%)	65%
10.5 Szeminárium	Logikus, koherens szövegfelépítés, a terminusok megfelelő használata, a jelenségek ismerete A félév során minden hallgatónak részt kell vennie egy szemináriumi téma bemutatásában	Egy választott szemináriumi téma bemutatása	35%
10.6 Minimális követelmények			
<ul style="list-style-type: none">a fogalmak helyes használata, a jelenségek ismeretemind házi dolgozatok, mind a vizsga minimális 5-ös minősítése			

A kitöltés időpontja 2024. április 9.	Az előadásért felelős tanár aláírása 	A szemináriumért felelős tanár aláírása
Az intézeti jóváhagyás időpontja 2024. 04. 18.	Az intézetvezető aláírása 	
A dékáni jóváhagyás időpontja	A felelős dékánhelyettes aláírása 	A kar pecsétje